

การบริหารจัดการภัยแล้งปี 2553



ก. การคาดการณ์สถานการณ์ภัยแล้งปี 2553

1. ประมวลความเสียหายจากภัยแล้งในปีที่ผ่านมา

สถิติภัยแล้งใน ปี 2535-2552 โดยส่วนใหญ่จังหวัดในประเทศไทยที่ประสบภัยแล้ง พบว่าจะอยู่ระหว่าง 51-60 จังหวัด ซึ่งภาวะภัยแล้งที่รุนแรงเกิดขึ้นในปี 2548 จังหวัดประสบภัยแล้ง มี 71 จังหวัด มูลค่าความเสียหายสูงถึง 7.5 พันล้านบาท ในปี 2552 จังหวัดประสบภัยแล้ง มี53 จังหวัด มูลค่าความเสียหาย 750 ล้านบาท



2. ประมวลจากสถานการณ์น้ำในปัจจุบัน

- ปริมาณฝนสะสมของประเทศในปี 2552 มี 1,534 ม.ม. น้อยกว่าปี 2551 อยู่ 110 ม.ม.(ปี 2551 มี 1,644 ม.ม.) และน้อยกว่าฝนสะสมเฉลี่ย 30 ปี อยู่ 47 ม.ม. (ฝนสะสมเฉลี่ย 30 ปี มี 1,581ม.ม.)
- ปริมาณน้ำท่า ระดับน้ำในแม่น้ำสายหลัก ปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์น้อย บริเวณพื้นที่ต้นน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยวิกฤติ
- ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ณ วันที่ 27 มิ.ย.53 มีปริมาณน้ำ 32,066 ล้านลูกบาศก์เมตรคิดเป็น 46 % ของปริมาณเก็บกัก ซึ่งน้อยกว่าปี 2552 อยู่ 10 % (ปี 2552 มี 39,283 ล้านลูกบาศก์เมตร) ขณะนี้อ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำเก็บกักต่ำกว่า 50 % มี 28 เขื่อน ได้แก่ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จ.ลพบุรี (8%)เขื่อน ขุนด่านฯ จ.นครนายก (10%) เขื่อนแม่กวง จ.เชียงใหม่ (15%) เขื่อนแควน้อย จ.พิษณุโลก (16%)เขื่อนทับเสลา จ.อุทัยธานี (17%) เขื่อนคลองสียัด จ.ฉะเชิงเทรา (18%) เขื่อนห้วยหลวง จ.อุดรธานี (22%) เขื่อนมูลบน จ.นครราชสีมา (24%) เขื่อนอุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น (25%) เขื่อนน้ำอูน จ.สกลนคร (26%) เขื่อนแม่จัด จ.เชียงใหม่ (26%) เขื่อนลำตะคอง จ.นครราชสีมา (28%) เขื่อนก๊วกอหมา จ.ลำปาง (29%) เขื่อนกระเสียว จ.สุพรรณบุรี (30%) เขื่อนภูมิพล จ.ตาก (30%) เขื่อนปราชญ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์ (31%) เขื่อนแก่งกระจาน จ.เพชรบุรี (32%) เขื่อนลำปาว จ.กาฬสินธุ์ (33%) เขื่อนสิริกิติ์ จ.อุตรดิตถ์ (34%) เขื่อนจุฬาภรณ์ จ.ชัยภูมิ (35%) เขื่อนวชิราลงกรณ์ จ.กาญจนบุรี(37%) เขื่อนลำนางรอง จ.บุรีรัมย์ (38%) เขื่อนน้ำพุง จ.สกลนคร (38%) เขื่อนบางพระ จ.ชลบุรี (40%) เขื่อนลำพระเพลิง จ.นครราชสีมา (41%) เขื่อนลำแะ จ.นครราชสีมา (41%) เขื่อนสิรินธร จ.อุบลราชธานี (44%) และเขื่อนก๊วกม จ.ลำปาง(46%)
- พื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภค-อุตสาหกรรม มี 24 จังหวัด ที่ยังขาดแคลนระบบประปาหมู่บ้านเกิน 50%

3. จากข้อมูลฝน น้ำท่าและน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

กรมทรัพยากรน้ำ ได้คาดการณ์สถานการณ์ภัยแล้งปี 2553 ในรอบสัปดาห์ (29 มิ.ย. – 5 ก.ค. 53) จะมีพื้นที่ที่เสี่ยงภัยแล้ง 27 จังหวัด โดยเป็นพื้นที่ **เสี่ยงภัยแล้งมาก** รวม 3 จังหวัด ภาคเหนือ 2 แม่ฮ่องสอน อุทัยธานี ภาคตะวันออก 1 สระแก้ว **เสี่ยงภัยแล้งปานกลาง** รวม 24 จังหวัด ภาคเหนือ 6 เชียงใหม่ ลำพูน พะเยา เชียงราย สุโขทัย เพชรบูรณ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ หนองคาย นครพนม ยโสธร ชัยภูมิ อานาจเจริญขอนแก่น มหาสารคาม เลย

/ภาคตะวันออก...



ภาคตะวันออกเฉียงใต้ จันทบุรี ปราจีนบุรี ภาคใต้ 4 ชุมพร ระนอง นครศรีธรรมราช ทั้งนี้ปริมาณฝนในช่วงต้นฤดูฝนนี้ยังมีปริมาณน้อยกว่าค่าในช่วงปลายเดือนมิถุนายน 2553 จะเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง

ฝนสะสมปี 2553 (มกราคม-ปัจจุบัน) 412.3 มม. น้อยกว่าฝนสะสมเฉลี่ย 30 ปี 117.2 มม. (ฝนสะสมเฉลี่ย 30 ปี 529.5 มม.)

กรมทรัพยากรน้ำ ได้จัดเตรียม รถบรรทุกน้ำจำนวน 19 คัน รถผลิตน้ำดื่มจำนวน 6 คัน เครื่องสูบน้ำจำนวน 141 ชุด และรถประปาสนาม จำนวน 12 คัน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งในปี 2553

4. กรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำปีละไม่น้อยกว่า 700 แห่ง ซึ่งในปี 2552 ได้การดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ จำนวน 705 แห่ง และในปี 2553 ได้จัดเตรียมแผนการเพื่อการดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ จำนวน 1,766 แห่ง และโครงการบริหารจัดการน้ำแบบ IWRM “น้ำถึงไร่นา ประปาถึงทุกบ้าน”

5. คณะอนุกรรมการติดตามและแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้จัดประชุมทุกวันจันทร์เพื่อติดตามสถานการณ์ภัยแล้งของปี 2553

การประชุมวันจันทร์ที่ 22 ก.พ. 2553 มีผลสรุปของที่ประชุม ดังนี้

6.1 กรมอุตุนิยมวิทยา คาดหมายลักษณะอากาศในช่วงฤดูร้อน ดังนี้ อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยจะสูงกว่าค่าปกติและสูงกว่าปีที่ผ่านมา ปริมาณฝนบริเวณประเทศไทยจะน้อยกว่าค่าปกติเล็กน้อย ฤดูร้อนปีนี้แห้งแล้งมากพอสมควร ปริมาณฝนที่ตกจะไม่เพียงพอต่อความต้องการ หลายพื้นที่ประสบกับการขาดแคลนน้ำ ทั้งทางด้านอุปโภค บริโภคและการเกษตรกรรม โดยเฉพาะพื้นที่แล้งซ้ำซากในบริเวณประเทศไทยตอนบน

6.2 ด้านเตรียมการช่วยแก้ปัญหาภัยแล้ง ปี 2553 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เตรียมการในด้านบรรเทาปัญหาภัยแล้งในภาวะเร่งด่วน เช่นมาตรการแจกน้ำอุปโภค บริโภค การเตรียมแหล่งน้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำสำรอง เป็นต้น นอกจากนี้กรมชลประทานยังเร่งรัดประชาสัมพันธ์ เพื่อขอให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกตามแผนการจัดสรรน้ำที่ได้กำหนดไว้โดยงดการปลูกข้าวนาปรังครั้งที่ 2 ซึ่งจะช่วยลดการใช้น้ำได้ และสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงรวม 5 ศูนย์ ครอบคลุมทั้งประเทศไทย

และในการประชุมเมื่อวันจันทร์ที่ 21 มิ.ย. 2553 มีผลสรุปของที่ประชุมดังนี้

- การคาดการณ์ฝนในช่วง 21 – 23 มิถุนายน 2553 ร่องความกดอากาศต่ำพาดอยู่ตอนบนของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้มีฝนฟ้าคะนองกระจายในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีฝนตกหนักในบางพื้นที่ ในช่วงนี้ จะไม่มีพายุหมุนเขตร้อนเข้าใกล้ประเทศไทย และคาดว่า หลังวันที่ 15 กรกฎาคม 2553 ฝนจะตกมากขึ้นเข้าสู่ภาวะปกติของฤดูฝน

- หากยังไม่มีฝนเติมน้ำในเขื่อนภูมิพล จะมีน้ำใช้การได้อีก 316 ล้าน ลบ.ม. (37 วัน) และเขื่อนสิริกิติ์ จะมีน้ำใช้ได้อีก 438 ล้าน ลบ.ม. (46 วัน)

- การประปาส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำดิบ ต้องหยุดน้ำประปา 2 แห่ง คือ สาขาภูพานาปี จ.อุดรธานี และสาขาเกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี และผลิตเป็นเวลาอีก 6 แห่ง คือ คลองใหญ่ จ.ตราด กาญจนดิษฐ์และเกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด สว่างแดนดิน จ.สกลนคร และอำนาจเจริญ จ.อำนาจเจริญ

/- ให้เฝ้าระวัง...



- ให้เฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยดินถล่มในพื้นที่ลาดเชิงเขาที่ประสบภัยแล้งมานาน ทำให้ดินแห้ง หากมีฝนตกหนัก จะเป็นสาเหตุให้เกิดดินถล่มได้ง่าย

ข. มาตรการบรรเทาภัยแล้ง ปี 2553

1. การกำหนดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังให้เหมาะกับปริมาณน้ำในอ่าง โดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ได้วางแผนกำหนดพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ในปี 2552/2553 ในเขตโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลางทั่วประเทศ ประมาณ 12.28 ล้านไร่ ลดลงจากปีที่แล้ว 0.90 ล้านไร่ (ปีที่แล้ว 13.18 ล้านไร่)
2. การเตรียมการจัดทำฝนหลวงในพื้นที่ประสบภัยแล้ง โดยสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ได้เตรียมเครื่องบินสนับสนุนการปฏิบัติการฝนหลวง จำนวน 31 เครื่อง แบ่งเป็นเครื่องบินของกษ. 19 เครื่อง และเครื่องบินของกองทัพอากาศ 12 เครื่อง
3. การบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ สำรวจปริมาณน้ำเก็บกักในแหล่งน้ำ ณ ช่วงสิ้นฤดูฝน และวางแผนการใช้น้ำให้ตลอดช่วงฤดูแล้ง
4. การก่อสร้างฝายต้นน้ำ โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
5. การเจาะบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ประสบภัยแล้ง โดย กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
6. การฟื้นฟูอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติ ซ่อมแซมปรับปรุงบ่อน้ำตื้นและระบบประปาหมู่บ้าน โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
7. บรูณาการจากหน่วยงานต่างๆ เตรียมน้ำสะอาดสำหรับแจกจ่ายในพื้นที่ประสบภัยแล้ง และร่วมสนับสนุนรถยนต์แจกจ่ายน้ำและเครื่องสูบน้ำในพื้นที่ประสบภัยแล้ง โดย การประปาภูมิภาค กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย กรมชลประทาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิต องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และกองบัญชาการกองทัพไทย
8. การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักในปัญหาภัยแล้งและการประหยัดน้ำ
 - ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลสถานการณ์น้ำในพื้นที่
 - ประสานงานด้านข้อมูลปัญหาภัยแล้งจากพื้นที่
 - ประชาสัมพันธ์การนำน้ำที่ใช้แล้วมาบำบัดเพื่อกลับมาใช้ประโยชน์
 - ประชาสัมพันธ์ให้ปลูกพืชเศรษฐกิจที่ใช้น้ำน้อย
 - ร่วมกันกำจัดวัชพืชเพื่อลดการระเหยของน้ำ
 - ร่วมกันลดการก่อให้เกิดมลพิษในน้ำ
 - อบรมและเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการอาชีพเลี้ยงปลา
 - ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก และลำน้ำสาขา
 - แจ้งเตือนภัยคุณภาพน้ำ

/ก.สรุปผลการช่วยเหลือ..



ค. สรุปผลการช่วยเหลือภัยแล้ง ปี 2553 ณ ปัจจุบัน

- กรมทรัพยากรน้ำ แจกน้ำดื่ม 1,690,000 ลิตร
- กรมอุทยาน สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แจกน้ำดื่ม 236,000 ลิตร
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล แจกน้ำจากจุดจ่ายน้ำถาวร 100 แห่ง จำนวน 90.40 ล้านลิตร เป่าล้างบ่อบาดาล 46 บ่อ แจกน้ำดื่มจำนวน 180,890 ขวด จัดหาแหล่งน้ำบาดาลให้กับโรงเรียนและหมู่บ้านภัยแล้งทั่วประเทศ 1,197 บ่อ
- กรมชลประทาน ได้ส่งน้ำในการปลูกพืชฤดูแล้ง 19.78 ล้านไร่ เป็นจำนวน 22,417 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 108 ของแผนจัดสรรน้ำ เกษตรกรขอเครื่องสูบน้ำช่วยเหลือในพื้นที่ประสบภัยแล้ง 30 จังหวัด 238 เครื่อง และรถบรรทุกน้ำ 33 คันในพื้นที่ 11 จังหวัด แจกน้ำอุปโภค บริโภค 21.76 ล้านลิตร
- การประสานส่วนภูมิภาค สนับสนุนน้ำดื่ม 491 ล้านลิตร
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รายงานมีการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเฉพาะจังหวัดที่ประกาศภัยแล้งจำนวน 670 ล้านบาทแจกจ่ายน้ำ 413.16 ล้านลิตร ซ่อมสร้างทำนบฝายชั่วคราว 5,210 แห่งและขุดลอกแหล่งน้ำ 5,707 แห่ง
- ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก แจกน้ำอุปโภคบริโภค 21.36 ล้านลิตรใน 25 จังหวัด
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ระบายน้ำเพื่ออุปโภค 40.79 ล้านลิตร และมีรถบรรทุกน้ำ 30 คัน
- สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ปฏิบัติการ 113 วัน จำนวน 3,129 เที่ยวบิน ใน 63 จังหวัด

